

Mètode

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

REVISTA DE DIFUSIÓ DE LA INVESTIGACIÓ • PRIMAVERA 2006

LLIBRES

LA CRIDA DE LES ESTRELLES

Adiós a la tierra

Estaciones espaciales, superpotencias rivales y los viajes interplanetarios

Robert Zimmerman

Editorial Melusina, SL, Barcelona, 2005, 577 pp.

Houston, tenemos un problema

La historia de la Exploración espacial a través de sus accidentes

Javier Casado

Ediciones El Rombecabezas, Madrid, 2005, 413 pp.

Qui alguna vegada no s'ha quedat meravellat i pensarós davant un cel estrellat? I què es pot dir de la fascinació que exerceix la Lluna sobre animals i humans? És fàcil sentir i comprendre l'atracció de tots aquests cossos celestis i el perquè de tanta obstinació per part de l'home per conquerir-los. Açò és part del que ens intenten transmetre el nord-americà Robert Zimmerman i el nostre compatriota Javier Casado, en *Adiós a la Tierra* i en *Houston, tenemos un problema*. I és que, encara que l'espai és un medi hostil per a la vida humana i per a la construcció d'estructures en el buit, el desig de poder realitzar viatges interplanetaris és i ha estat tan gran que no hi ha hagut repte tècnic, físic i fins i tot psicològic, capaç d'anul·lar-lo.

Adiós a la Tierra descriu bàsicament el programa rus d'estacions espaciales des de la Soiuz, passant per la Mir i arribant fins als inicis de l'Estació Espacial Internacional. També es fan referències contínues al programa espacial nord-americà, es reserva tot un capítol al Skylab. Inicialment el programa rus es va dissenyar per comprovar si l'home podria anar i tornar de la Terra a Mart, un viatge d'1,25 anys de durada, a pesar

de les dificultats que planteja fer-ho en «gravetat zero». Superats aquests obstacles, el llibre reflecteix com la interferència entre les polítiques nacionals i els programes espacials arriba a obstaculitzar més el desenvolupament de la cursa espacial que els mateixos problemes inherents a l'astronàutica. Cal destacar l'àrdua labor documental de l'autor per narrar de manera paral·lela tots aquests aspectes, donar al relat una consistència molt sòlida, global i redona. Com ja va destacar Publishers Weekly (2003), serà sens dubte el llibre de referència del programa espacial rus.

Sempre és d'agrair que un text siga fàcil de llegir i divertit, com ho és aquest llibre, però en aquest cas m'agradaria afegir que llegir-lo ha estat tan excitant com un viatge en muntanya russa: amb zones més tranquil·les (on es descriu per exemple l'història de canvis tècnics després del començament d'una nova missió espacial), zones de pujada (on es reflexiona sobre la política regnant durant períodes crítics de la cursa espacial), i zones d'alerta màxima per proximitat d'una baixada electrizant (on ens manté en tensió el desenllaç final dels tripulants d'una missió espacial). Al meu parer aconsegueix un equilibri entre els elements merament històrics, els científicotècnics, els socials, i els emocionals que recorden l'equilibrista de circ fent cabrioles impossibles amb resultats sorprenents.

La conquesta de l'espai que ens mostra Javier Casado en el seu llibre és al meu parer una altra ben distinta. Tenen en comú que són llibres molt ben documentats i escrits, amb certa tensió en cada capítol. De nou es descriuen bàsicament els programes rus i nord-americà, començant amb la tragèdia de Baikonur fins a la desintegració del Columbia. L'aportació d'informació sobre els programes espacials de Brasil i Xina obre una finestra al lector amb vista més enllà de Rússia i els Estats Units, que refresca i s'agraeix. De nou, cada accident és descrit en detall, s'explica amb un llenguatge assequible i des d'un punt de vista tècnic les causes i evolucions posteriors. No ha estat objectiu de l'autor entrar en altres terrenys, com el psicològic, de gestió (excepte en l'accident del Columbia), ja que al seu parer seria necessari un altre volum. Com ja vaig comentar al principi, si volem trobar una visió més completa haurem d'acudir a *Adiós a la tierra*, que en un sol volum ens ofereix una visió molt més global del tema.

He de confessar que la meua reacció inicial davant la perspectiva de llegir *Houston, tenemos un problema* ha estat de retraïment. Fixar-se únicament en aspectes poc o gens positius de l'activitat humana en relació a la conquesta de l'espai o qualsevol altra activitat, encara que siga amb «propòsit d'esmena», em sembla insuficient. La narració de la història de l'exploració espacial només a través dels seus accidents no m'interessa. En part perquè es perd la curiositat i l'excitació per saber el final de cada episodi. Des de l'inici saps com acabarà, i que a més ho farà malament (llevat d'alguna excepció, és clar). Sí, estic d'acord que l'home és limitat, i a vegades maldestre, però amb molt d'afany de superació, amb molta valentia i amor pel coneixement.

Recordem que la conquesta de l'espai no és una tasca gens fàcil i que no obstant això hem fet passos de gegants.

A l'hora de recomanar ambdós llibres, m'imagino gaudint-ne els fans de les aventures espacials i de la novel·la històrica, però també tot tipus d'estudiants, no sols universitaris, sinó també de segon cicle d'ensenyament secundari i batxillerat, que no tenen per què pertànyer necessàriament a la branca científicotecnològica. En particular, el caràcter interdisciplinari d'*Adiós a la Tierra*, el fa especialment interessant per a treballar amb els alumnes un tema específic des de distintes àrees. La «conquesta de l'espai» com a proposta educativa conjunta des de l'àmbit sociolingüístic i científicotecnològic no sols aportarà l'adquisició de coneixements als camps ja descrits amb anterioritat, sinó que donarà l'oportunitat de tractar aquestes àrees transversals a través, per exemple, de l'anàlisi de la importància de la labor en equip, el respecte i la tolerància com a parts essencials per a la bona consecució d'un objectiu comú, en el nostre cas, l'èxit d'una determinada missió espacial.

A més, aquests llibres són una guia magnífica per a visitar dos dels més grans museus sobre el tema, el Smithsonian National Air and Space Museum (Washington DC, EUA) i l'US Space and Rocket Center (Huntsville, Alabama, EUA). Després de llegir-los, pots associar cada aparell que s'hi exhibeix amb un moment històric, amb unes vivències precises en condicions extremes; en definitiva, amb triomfs i fracassos com en qualsevol altra història en què intervinguen éssers humans.

Acabaré lloant l'honestat de Robert Zimmerman i la seua capacitat de crítica social tant del poble nord-americà com del rus. Se li descobreix com un amant del seu país, sense caure en els excessos a què aquesta societat ens té acostumats. El seu objectiu és que la seua siga una crítica constructiva, que ajude a superar barreres, a créixer. En general, ambdós llibres fan una lleu estirada d'orelles, amb ànim de fer que les societats desperten de la gran letargia de les últimes dècades i facen realitat el somni de pioners com l'alemany Wernher von Braun: «Ha arribat l'hora de viatjar a les estrelles.»

Ens criden.

ASCENSIÓN CAMERO ARRANZ
Grup d'Astronomia i Ciències de l'Espai
(ICMUV)